

4. Давыдов В.К. Теория развивающего обучения / В.К. Давыдов. – М. : ИНТОР, 1996. – 544 с.
5. Захаров Д.И. Норма, болезнь и вопросы здравоохранения.– М.: Знание, 2000.– 144 с.
6. Медична освіта у світі та в Україні / [Ю.В. Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волосовець та ін.]. – К. : Книга плюс, 2005. – 384 с.
7. Тихонов В.П. Открытое образование – объективная парадигма XXI века / В.П. Тихонов. – М. : МЭСИ, 2012. – 288 с.
8. Charles G. Prober M.D., and Chip Heath, Ph.D. Lecture Halls without Lectures – A Proposal for Medical Education//The New England Journal of Medicine. – V. 366; No18. – 2012. – P. 1657–1659.
9. Dillenbourg P. (1999). Collaborative Learning: Cognitive and Computational Approaches. Advances in Learning and Instruction Series. New York, NY: Elsevier Science, Inc.
10. Smith B. L., MacGregor J.T. What Is Collaborative Learning. In Goodsell A.S., Maher M.R., and Tinto V., Eds. (1992), Collaborative Learning: A Sourcebook for Higher Education. National Center on Postsecondary Teaching, Learning, & Assessment, Syracuse University.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

**Селіхова Л. Г., Борзих О. А. Лавренко А. В., Дігтяр Н. І., Герасименко Н. Д.,
Кайдашев І.П., Авраменко Я. М., Мормоль І. А.**

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено проблеми сучасної вищої освіти України на етапі серйозних випробувань, від результатів яких залежить не тільки її майбутнє, а й майбутнє держави. Ідеться про входження освіти України до Болонського процесу. Підкреслено, що українська вища освіта відкрита для інновацій, співпраці, координації, повноцінного засвоєння досягнень знань.

Ключові слова: вища освіта, Болонський процес, інновації, компетентність, підготовка фахівців.

The article examines the modern higher education of Ukraine, which undergoes a serious test, the results of which depends not only on its future but also on the future of Ukraine. It is about the entry of Ukraine into the Bologna process. Ukrainian higher education is not closed for innovation, cooperation, coordination, full-fledged mastering of achievements of knowledge.

Keywords: higher education, Bologna process, innovations, competence, training of specialists.

Вступ. Відомо, що для повноцінної й ефективно навчальної діяльності важливий правильно спланований, систематичний, повноцінний і структурований контроль засвоєних знань, умінь і навичок студентів, який має відповідати загальнодидактичним вимогам організації контролюючих дій. Згодом ці завдання були доповнені низкою інших, що стосуються проблем безперервної освіти, становища студентів, викладачів, підвищення конкурентоспроможності європейської освіти на світовому ринку освітніх послуг, який стрімко розвивається.

Нагадаємо, що проект вищої освіти, представлений Болонською декларацією, був спочатку не більше ніж ідеальною моделлю, прямого аналога якої не було в жодній країні. Іншими словами, заявлені параметри вищої освіти в задуманому вигляді на початок їх ухвалення в жодній державі континенту повною мірою не були реалізовані.

Аналіз основних положень Декларації дав оцінку їх застосування в умовах України. Уперше потрібно було починати з викладу тих цілей, спільне просування до яких і виражає основне завдання реалізації домовленостей, зафіксованих у Декларації. Усього їх спочатку було шість і вони стосувалися таких елементів освіти:

- ухвалення єдиної системи зрозумілих і стандартних дипломів;
- перехід до двоступеневої системи освіти (бакалавр, магістр);
- уведення системи кредитів, або загальноєвропейської системи перезарахування залікових одиниць ECTS;
- розвиток академічної мобільності;
- розвиток європейської співпраці у сфері контролю за якістю освіти в рамках прирівняних критеріїв і методів, упровадження децентралізованих механізмів акредитації навчальних установ і програм;
- посилення «європейського вимірювання» у вищій освіті.

Декларація дозволяє до кінця десятиріччя виконати першу фазу формування європейської моделі вищої освіти, що має забезпечити істотне розширення експорту освітніх послуг вищими навчальними закладами континенту. Довгострокове завдання програми в цілому полягає у створенні «загальноєвропейського простору вищої освіти з метою підвищення мобільності громадян на ринку праці й посилення конкурентоспроможності європейської освіти». Спеціаліст із вищою освітою відповідальніший, оскільки передбачає результати своїх дій не тільки для себе, а й для оточення, для суспільства, і відповідає за них.

Саме поняття «фахівець» зазнає принципових змін. Збільшується значення не стільки його спеціальних умінь і навичок, скільки широти його професійної підготовки, здатності адаптуватися в швидкозмінних ситуаціях, упевнено працювати в обставинах, коли, з одного боку, наростає диференціація, а з іншого – одночасно швидкими темпами тіснішає інтеграція галузей професійної компетенції.

У наш час найактуальнішими для медичного працівника стали такі показники як активність і компетентність; уміння ефективно працювати в групі, тобто володіти навичками спілкування; адекватно сприймати звернення хворих, тобто працювати спільно; знаходити загальну позицію шляхом компромісів.

Вищий прояв професіоналізму все більшою мірою означає не стільки вузьку спеціалізацію, скільки компетентність і наявність якісної освіти. Вони ж зазвичай тим вищі, чим ширша загальна теоретична й особиста підготовка фахівця. Ідеться про те, що досконале знання специфіки використовуваних технологій має базуватися на таких рисах особистості як здатність приймати самостійні відповідальні рішення; розуміти провідну мету виконуваного

завдання; уміти досягати мети, використовуючи творчі навички, можливості, які одержує медпрацівник протягом постійного самостійного навчання і перенавчання, що є для нього природною формою професійної підготовки.

Поступовий перехід до нової моделі освіти, зафіксованої в Болонській декларації, можливо, дозволяє, спираючись на передовий організаційний досвід і сучасні освітні технології, багато в чому виправити ситуацію, що склалася, і допоможе підвищити конкурентоспроможність українського ринку праці, що відповідає національним інтересам країни, особливо в умовах усе ширшої інтеграції України в міжнародні економічні відносини.

Не менш значущі процеси відбуваються останніми роками безпосередньо в рамках української вищої освіти. Вони починалися і тривають незалежно від наявності тих чи інших міжнародних угод, оскільки відображають тенденції, що склалися всередині країни, і диктуються насамперед вітчизняною соціально-економічною практикою.

Приєднання України до Болонського процесу з метою створення єдиного Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) зобов'язало провести низку реформ у сфері вищої освіти:

- 1) розробити Національну рамку кваліфікацій (НРК);
- 2) реалізувати реформи навчальних програм ЗВО на основі результатів навчання, компетентнісного підходу з урахуванням реальних потреб ринку праці;
- 3) забезпечити мобільність студентів і викладачів;
- 4) розширити автономію навчальних закладів.

Мета публікації – презентувати модель підготовки фахівців у ЗВО України в сучасних умовах на основі компетентнісного підходу.

Основна частина. Відповідно до діяльнісно-компетентнісного підходу професійна компетентність фахівців визначається рівнем власної освіти, досвідом, індивідуальними здібностями, постійним прагненням до самоосвіти, творчим ставленням до своєї справи, готовністю і спроможністю до виконання професійної діяльності. В основі новостворених державних стандартів вищої освіти мають бути закладені не тільки спеціальні (фахові) компетентності, а й загальні. У наш час, із позиції європейських випускників і роботодавців, до найважливіших загальних компетентностей належать такі: 1) інструментальні (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здібності) – здатність до аналізу і синтезу, розв'язання проблем, навички управління інформацією, здатність до організації та планування; 2) міжособистісні (соціальна взаємодія і співпраця) – робота в групі; 3) системні (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань) – здатність до навчання, здатність застосовувати знання на практиці, здатність до адаптації в нових умовах, турбота про якість, здатність працювати автономно тощо.

Наступним етапом реалізації підготовки висококваліфікованих фахівців на основі компетентнісного підходу є створення нових типових навчальних програм із дисципліни на основі зіставлення результатів навчання і компетентностей. Тому в складанні навчальних програм на основі компетентнісного підходу необхідно уникати і надто великої, й надто малої деталізації результатів навчання. Так, європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) навчання рекомендує встановлювати не більше 6-8 результатів навчання для кожного модуля, оскільки для отримання кваліфікації студент має засвоїти всі результати навчання.

Не менш важлива складова підготовки фахівців – вибір навчального закладу, а його викладачами – технологій, методів, засобів і форм навчання: упровадження інформаційно-комунікаційних, інноваційних технологій, ідей студентоцентризму – реалізації індивідуального темпу засвоєння навчального матеріалу тощо [4].

Висновки

Усім учасникам Болонського процесу доводиться для досягнення вказаної мети більшою чи меншою мірою трансформувати національні системи освіти.

На державному рівні необхідно створити нові стандарти освіти на основі компетентнісного підходу.

В організації начального процесу в ЗВО широко використовувати сучасні інноваційні технології навчання.

Для гармонійного розвитку українського суспільства необхідно створити підґрунтя для оновлення і реформування сформованої системи на гуманітарних, ненасильницьких засадах і виконати гендерну підготовку та перепідготовку керівних кадрів управлінського апарату відповідно до європейських засад відкритості.

Список використаної літератури

1. Зелінський А. М. Про організацію вітчизняних медичних навчальних закладів / А. М. Зелінський // Український медичний часопис. – 2015. – № 5. – С. 96.
2. Мороз В. М. Проблеми гендерного паритету у вищій медичній освіті / В. М. Мороз, Ю. Й. Гумінський, Л. В. Фомина // Медична освіта. – 2015. – № 3. – С. 55–58.
3. Реформа вищої медичної освіти в Україні [Є. М. Нейко, П. Р. Герич, Я. В. Сандурська, О. І. Бабенко] // Архів клінічної медицини. – 2007. – № 2. – С. 79–80.
4. Упровадження нових педагогічних технологій у організацію самостійної роботи студентів стоматологічного факультету щодо здобуття знань із курсу внутрішніх хвороб / М. С. Расін, О. А. Борзих, Н. І. Дігтяр [та ін.] // Інноваційні технології організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 134–145.